

69. 'De sneeuw van den Libanon', in: *De zaaier* I,6 (1872), 161-165, en *Vrijheid. Rede, ter bevestiging van Dr. Ph.S. van Ronkel, gehouden den 23 maart 1873, in de Nieuwe Kerk te Amsterdam, Amsterdam 1873*. Van 'Sneeuw' verscheen een overdruk van vijf genummerde pagina's, die waarschijnlijk ook aan Kuiper sr werd toegezonden. Ik citeer uit dit stukje, dat ik van Tj. Kuipers te Kampen in copie mocht ontvangen.

70. Kuiper beschrijft hoe de sneeuw van het hooggebergte na smelting nogmaals als wit verschijnt wanneer ze opbruist aan de voet van een waterval, en vervolgt dan: 'Is het niet of de sneeuw in haar loop sprak: "Ik heb macht mijn schoonheid af te leggen, maar ook macht mijn schoon tot mij te nemen. Dit gebod gaf mijn Schepper mij!" Golgotha! gij waart die steilte van den rotswand. Lama Sabachtani! dat is de smartkreet der wateren als ze in het diep neerploffen! ...'; 'Sneeuw', 4.

71. Captum etc.: voor het merendeel der hoorders begrijpelijk.

72. Zie voor dit en het direct volgende de toelichting boven.

73. Zie voor de bedoelde alinea de toelichting boven.

J.F. Kuiper aan A. Kuiper, 16 april 1873

Waarde Abraham!

Een brief van elkaar te ontvangen is tegenwoordig een verrassing en kan zelfs een gevoel van onrust geven, of er ook iets buitengewoons zou hebben plaats gehad. Terstond wil ik u zeggen, dat niets hiervan aan is en tevens dat, zoo u deze regelen op een tijd van volhandigheid mochten toekomen, er volstrekt geen *periculum in mora*⁶⁸ is. Och, neen, ik heb slechts een en ander met u te bespreken, omdat ik eens met u praten wil.

Heb dank voor de twee producten van uwen geest mij onlangs toegezonden, 'De sneeuwval[!] van den Libanon' en de preek ter bevestiging van Dr van Ronkel.⁶⁹ Het eerste is een keurig, overkeurig stukje, waaraan kennelijk zorg en vlijt besteed zijn. En die sneeuwval van God uitgegaan om het aardrijk te bevochtigen en vruchtbaar te maken, is inderdaad een zuiver en liefelijk beeld van den hoogsten zegen die in en met Christus uit den hemel voor de menschheid is neergedaald. Gij ziet dus dat dit stukje mijne volle sympathie heeft, behoudens een enkele aanmerking van ondergeschikt belang op de tweede, kleine helft. Toen ik daar las, dat het Lama van den grooten kruislijder de smartkreet van den sneeuwval was,⁷⁰ kwam de gedachte in mij op, laat mijn zoon toch de wacht houden over zijn vernuft!

Met geen minder belangstelling heb ik de bevestigingspreek gelezen. Of zij *ad captum maximae partis auditorum*⁷¹ was komt er bij zulk een gelegenheid minder op aan. Dat zij even goed voor een verhandeling zou kunnen gelden doet bij de lezing geen 't minste kwaad. [2] Uw pleit voor vrije kerken, waarvan ieder uit geestverwanten bestaat, is hoogstgewichtig en krachtig tevens. Ofschoon ik een kind der volkskerk ben, acht ik alleen den door u gewilden toestand *gezond*. Het ideaal op bl. 22 door u geschetst kan mij doen watertanden.⁷² Uw beroep op Amerika heeft mij aangezet om wat ik er vroeger over gelezen had te herlezen. Dit heeft denzelfden indruk op mij gemaakt. En wat doen die gemeenten voor hare leeraren? Een bezoldiging van 15 a 20.000 francs, zelfs 20 a 30.000. En dan nog de middelen om tot opwekking van geestkracht een buitenlandsche reis te doen. Inderdaad, Amerika bewijst dat het idee van vrije kerken geen hersenschim is. En tevens blijkt daar wat de leden van zulke gemeenten over hebben voor het Koninkrijk Gods. Zou dit ideaal op onzen bodem ook verwezenlijkt kunnen worden? Wat in Amerika oorspronkelijk was, zou dat hier door splitsing der volkskerk kunnen worden teweeg gebracht? De geestdrift die daar reactie van vervolging was, is zij ook hier te hopen, waar in de volkskerk zoo groote vrijheid heerscht? Ik acht mij niet in staat deze vragen te beantwoorden.

De laatste alinea op bl. 17 is voor mij een raadsel.⁷³ Moet hetgeen daar voorkomt verstaan worden van de volkskerk gedurende al de eeuwen van haar bestaan? Dus ook van den tijd, dien ik doorleefd en waarin ik het evangelie bediend heb? Maar ik heb toch een liefde gepredikt en zoo dikwijls hooren prediken, die spruit is van het geloof aan de liefde Gods in Christus. Vroomheid, innige vroomheid, het wandelen met God in den geest aan te kweeken was [3] steeds mijn doel, en door anderen, die het deden ben ik tot in den grond van mijn gemoed gesterkt geworden. Ik denk aan Clarisse⁷⁴, Kaakebeen⁷⁵, Ter Hoeven⁷⁶ en anderen aan wie ik voor mijn christelijk leven zooveel te danken heb – en dan blijf ik, zelfs na een derde en vierde lezing twijfelen, of ik u wel begrepen heb.